

Rahvastikubaromeeter VI

Sündimuskavatsused ja seda mõjutavad tegurid. Pereplaanid 2
(IV kvartal 2022)

Küsitluse läbiviimise alus

Küsitlus viidi läbi sihtasutuse Pere Sihtkapital põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks kooskõlas sihtasutuse nõukogu poolt kinnitatud tööplaani ja eelarvega. Küsitluse viis sihtasutus Pere Sihtkapitali tellimusel läbi Norstat.

Ülesandepüstitus

Uuringu eesmärgid:

- Jälgida Eesti naiste pereplaneerimises toimuvaid muutusi ja lühiajalisi (kuni 3 aastat) sünnimuskavatsusi mõjutavaid tegureid.
- Jälgida, mis sündmused ja millised olukorrad avaldavad pereplaanidele soodustavat või pidurdavat mõju.
- Mõõta sünnituseas naiste konkreetse ajaraamis plaane laste saamise osas.
- Luua lihtsasti mõistetavad, pikaajalisel aegreal jälgitavad indikaatorid sünnimuskavatsuste ja sünnimusega seotud ühiskondliku tausta jälgimiseks.
- Luua kogutud andmete alusel sünnimuskavatsuste indeks (pärast 3-4 regulaarset küsitlust).
- Sõnastada kogutud andmete põhjal ettepanekud, mis võimaldaksid Eestis sünnimust suurendada.

Uuring viiakse läbi 2 kuni 4 korda aastas.

Metoodika kirjeldus

- Küsitlus viidi läbi veebiküsitlusena.
- Sihtrühm oli 20-44-aastased (ehk sünnitusealised) naised.
- Valimi suurus n=1500.
- Valim moodustati uuringufirma Norstat andmebaasi alusel.
- Küsitlusel saadud andmeid töödeldi tarkvaraga SPSS.

Ankeet

Taustatunnused

D1. Palun märkige oma vanus täisaastates

_____

D2. Palun märkige oma sugu (Kui D2=1 täname vastajat ja välju küsitlusest)

1. Mees
2. Naine

D3. Palun märkige oma rahvus

1. Eestlane
2. Venelane
3. Muu

D4. Kus Te elate?

1. Tallinn
2. Suurem linn (Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve)
3. Maakonnakeskus, muu linn, alev
4. Maa (alevik, küla)
5. Välismaal

D5. (Kuvada ainult siis, kui D4 $\geq$ 4) **Kus Te elate?**

1. Harjumaa	6. Lääne-Virumaa	11. Saaremaa
2. Hiiumaa	7. Jõgevamaa	12. Tartumaa
3. Ida-Virumaa	8. Põlvamaa	13. Valgamaa
4. Järvamaa	9. Pärnumaa	14. Viljandimaa
5. Läänemaa	10. Raplamaa	15. Võrumaa

D6. Mis on Teie kõrgeim lõpetatud haridustase?

1. Alg- või põhiharidus
2. Keskkharidus
3. Kõrgharidus

D7. Palun märkige oma sündinud laste arv (k.a täiskasvanud või peale sündi surnud lapsed)

_____ last

D8 (Kui D7 $\geq$ 1) **Palun märkige, millises vanuses Teie sündinud lapsed on (k.a täiskasvanud lapsed)**

_____ aastat (märgitakse nii mitu korda, kui palju on lapsi)

D9. Mitu last Teiega praegusel ajal koos elab (s.h partneri lapsed, lapsendatud lapsed jne)?

_____ last

D10. Kas Te olete hetkel peamiselt...

1. (Üli)õpilane
2. Palgatöötaja
3. Ettevõtja või iseendale tööandja (nt FIE, töötate oma talus või pereäris)
4. Töötu, tööotsinguil
5. Pensionil
6. Kodune
7. Rasedus- või lapsehoolduspuhkusel
8. Muu (palun kirjutage) _____

D11. Mitmest inimesest koosneb Teie leibkond (arvestage ka iseennast)?

_____ inimest

D12. Kui suur on Teie leibkonna igakuine netosissetulek ühe leibkonnaliikme kohta?

1. Sissetulek puudub	6. 1101-1300 eurot
2. Kuni 500 eurot	7. 1301-1500 eurot
3. 501-700 eurot	8. Üle 1500 euro
4. 701-900 eurot	9. Ei soovi vastata
5. 901-1100 eurot	10. Ei oska öelda

D13. Kui järgmisel pühapäeval toimuksid Riigikogu valimised, siis millise erakonna kandidaadi poolt Te hääletaksite?

1. Eesti Keskerakond	7. Eesti Tulevikueraakond
2. Eesti Konservatiivne Rahvaerakond	8. Eesti 200
3. Eesti Reformierakond	9. Erakond Parempoolsed
4. Isamaa	10. Muu erakond
5. Sotsiaaldemokraatlik Erakond	11. Ei oska öelda
6. Erakond Eestimaa Rohelised	12. Ei soovi avaldada
	13. Ei saa hääletada

D14. Kas Teie bioloogilised vanemad on praegu või on olnud varem omavahel registreeritud abielus?

1. Jah
2. Ei
3. Ei oska öelda

D15. Kas Teie bioloogilised vanemad on lahku läinud või lahutatud?

1. Jah
2. Ei
3. Nad pole kunagi koos elanud
4. Ei oska öelda

D16. Mitu õde-venda Teil on?

Arvestage ka poolõed-poolvennad juhul, kui olete kasvanud koos. Palun kirjutage õdede-vendade arv (ennast ärge arvestage). Kui ei ole õdesid-vendi, siis kirjutage 0.

_____

D17. Milline on Teie praegune perekonnaseis?

1. Abielus
2. Kooselus (vabaabielus, registreerimata või registreeritud kooselus)
3. Partner olemas, kuid koos ei ela
4. Pole kunagi abielu olnud ega elanud koos kindla partneriga
5. Lahutatud või abikaasast/varasemast elukaaslasest lahus elav
6. Lesk
7. Midagi muud, palun täpsustage _____

D18. (Kui D17=1,2,3) Mitu aastat on Teie paarisuhe kestnud?

_____ aastat

D19. (Kui D17=5) Mitu aastat olete (viimasest) varasemast abikaasast/elukaaslasest lahus olnud?

_____ aastat

D20. Kas Te peate end mõne kindla usu või usulahu tunnistajaks?

1. Jah
2. Ei
3. Ei oska öelda

D21. Kõrvale jättes erilised sündmused, nagu näiteks laulatused ja matused, kui tihti te käite käesoleval ajal usuga seotud teenistustel?

1. Iga päev
2. Rohkem kui kord nädalas
3. Kord nädalas
4. Vähemalt kord kuus
5. Ainult erilistel pühadel

6. Veel harvem
7. Mitte kunagi
8. Ei oska öelda

Küsimused

Pereplaanid

Q1. Kas Teil või Teie partneril on terviseprobleem, mille tõttu Teil ei ole võimalik lapsi saada?

1. Ei
2. Jah, minul endal
3. Jah, minu partneril
4. Jah, meil mõlemal

variant 1 → küsitlus jätkub K2-ga

variandid 2, 3, 4 → täname vastajat, lõpp

Q2. (küside kõigilt, sõltumata laste arvust) Kas Te soovite tulevikus (veel) lapsi saada? [Sündimusuuringud 2018]

1. Jah, olen praegu lapseootel → Q5
2. Jah, kindlasti → Q3
3. Jah, võib-olla → Q3
4. Ei, tõenäoliselt mitte → Q5
5. Ei, kindlasti mitte → Q5
6. Ei oska öelda → Q5

Q3. (ainult Q2 variantide 2 või 3 vastanud) Millal plaanite lapse saada?

1. aasta jooksul → Q5
2. 2 aasta jooksul → Q5
3. 3 aasta jooksul → Q5
4. 5 aasta jooksul → Q4
5. 10 aasta jooksul → Q4
6. rohkem kui 10 aasta pärast → Q4

Q4. (ainult Q3 variantide 4, 5, 6 vastanud) Kui olulised on Teie jaoks järgmised põhjused, miks Te ei plaani järgneva 3 aasta jooksul lapsi saada? [osa variante on pärit Eesti Naiste Tervise uuringust 2014, osa Sündimusuuringud 2018]

**Variandid: Oluline
öelda**

Ebaoluline

Ei käi minu kohta

Ei oska

- A. Tunnen, et olen veel liiga noor vastutamaks lapse eest
- B. Olen hõivatud muude oluliste tegevustega (nt õpingud, töö)
- C. Mul on majanduslikult keeruline toime tulla
- D. Mul ei ole sobivat töökohta
- E. Mul pole sobivat eluaset
- F. Mul puudub sobiv lapsehoiuvõimalus
- G. Minu tervislik seisund on takistuseks (nt ägedad, kroonilised või pärilikud haigused)
- H. Partner ei soovi praegu last saada
- I. Mul pole lapse saamiseks sobivat partnerit
- J. Ebakindlus tuleviku suhtes
- K. Minu olemasolev laps/lapsed on veel liiga väikesed
- L. Kuna seni ei ole õnnestunud rasestuda, siis kahtlen, et see juhtub lähema 3 aasta jooksul
- M. Muu Teie jaoks oluline põhjus (palun täpsustage) _____

Q 4.1 Milline neist põhjustest on Teie jaoks kõige olulisem? (kuvada ainult need variandid, mille märkis oluliseks, sh kui ta märkis oluliseks "muu" põhjuse, kuvada ka lahtrisse sisestatud tekst)

_| Variandi täht

Q5. Kui teile sünniks praegu (veel üks) laps, kuidas see mõjutaks Teie leibkonna majanduslikku elujärge?

1. Ei mõjutaks seda
2. Halvendaks vähesel määral
3. Halvendaks suurel määral
4. Ei oska öelda

Q6. Kas Teie arvates on Teie leibkonna rahaline olukord 3 aasta pärast parem või halvem kui praegu või umbes sama kui praegu? [EPSU 2022]

1. Palju parem
2. Paremini
3. Ei paremini ega halvemini
4. Halvemini
5. Palju halvemini

Ideaalne ja endale soovitud laste arv

Q7. Milline on Teie arvates üldiselt ideaalne laste arv perekonnas? Palun märkige arv. [Noorte uuring 2020]

1. ... last
2. Ei oska öelda

Q8. Milline oleks Teie meelest ideaalne laste arv Teie peres? Palun märkige arv. [Sündimusuuringud]

1. ... last
2. Ei oska öelda

Q9. (Küsida ainult neilt, kellel tegelik laste arv (taustatunnus D7 on väiksem kui endale soovitud laste arv (K8)). **Kui kindel Te olete, et Teil õnnestub soovitud laste arvuni jõuda?**

1. Täiesti kindel
2. Pigem kindel
3. Pigem ei ole kindel
4. Ei ole üldse kindel
5. Ei oska öelda

Paarisuhe

Q10. (Küsida neilt, kes vastasid taustatunnustes perekonnaseisule (D17) variandi 1,2,3, st need kellel on partner.) **Kas Teie paarisuhe on õnnelik?**

1. Jah
2. Pigem jah
3. Pigem ei
4. Ei
5. Ei oska öelda

Q11. (Küsida ainult neilt, kes on olnud suhtes vähemalt 1 aasta (D18=>1).) **Kuidas on Teie paarisuhe muutunud viimase 6 kuu jooksul?**

1. Läänud paremaks
2. Jäänud samaks
3. Läänud halvemaks

Q12. Hinnake palun, kui tihti te viimase nelja nädala jooksul... [Noorte uuring 2020]

Skaala: Pidevalt Enamus ajast Sageli Mõnikord Harva Üldse mitte

1. ... tundsite end (väga) elurõõmsa ja teotahtelisena
2. ... tundsite endas (palju) energiat
3. ... olite vaimselt (väga) ära kurnatud
4. ... olite (väga) väsinud ja tujutu
5. ... olite (väga) närviline

6. ... olite (suures) masenduses
7. ... olite (täiesti) rahulik
8. ... olite (väga) kurvameelne ja rõhutud
9. ... olite (väga) õnnelik

Muutuvate teemade plokk (täiendavad analüüsiküsimused, ei ole regulaarses seires)

Q13. (ainult Q2 variantide 2, 3, 4, 5 vastanud) **Kui Te jääksite praegu rasedaks, siis mida Te kõige tõenäosemalt teeksite?**

1. Rõõmustaksin, sest olengi soovinud last saada
2. Ootaksin tema sündi, kuigi laps polnud planeeritud
3. Katkestaksin raseduse
4. Ei oska öelda

Q14. (ainult K2 variantide 1, 2, 3 vastanud, st need kes on lapseootel või plaanivad lapsi saada) **Palun järjestage riiklikud meetmed selle järgi, kui olulised on need Teie jaoks järgmise lapse planeerimisel ja kasvatamisel?**

- A. Sünnitoetus
- B. Peretoetused (lapsetoetus, lasterikka pere toetus)
- C. Vanemahüvitis
- D. Tulumaksusoodustus laste pealt
- E. Laste tasuta hambaravi
- F. Lasteaiakoht
- G. Riigi tugi eluaseme hankimisel (Kredex)
- H. Huviringide toetus
- I. Tasuta koolilõuna
- J. Lapsehoolduspuhkus (töökoha säilimine kuni 3 aastat)
- K. Tasuta haridus (üld-, kutse- ja kõrgharidus)
- L. Laste arvust sõltuv pensionilisa

Q15. Missugune täna puuduv riiklik meede või olemasoleva meetme muutmine on see, mis aitaks Teie (järgmise) lapse saamisele oluliselt kaasa? (vaba vastus, võib ka tühjaks jätta)

Q16. (ainult siis, kui Q3=4, 5 või 6, st need, kes küll soovivad veel lapsi, kuid ei ole lapseootel ja ei plaani 3 aasta jooksul last saada) **Millised muutused ühiskonnas või Teie eraelus võivad mõjutada/toetada Teie otsust 3 aasta jooksul lapsi saada?** [Naiste Tervise uuring 2014]

Variandid: Oluline Ebaoluline Ei oska öelda

- A. sobiva partneri leidmine

- B. Teie pere majandusliku toimetuleku paranemine või stabiliseerumine
- C. suurema/sobivama elupaiga soetamine
- D. piisavate võimaluste tekkimine, et olla ise lapse/lastega kodus
- E. piisavate võimaluste tekkimine lapsehoidmiseks Teile sobival moel
- F. lastega perede majandusliku toetuse suurendamine Eestis
- G. koduste tööde väiksem maht
- H. kindlustunne, et varasem töökoht on pärast lapse saamist alles
- I. lühem või paindlikum tööaeg
- J. Eesti muutumine turvalisemaks elupaigaks
- K. Eesti inimeste sõbralikum suhtumine lastega peredesse
- L. globaalprobleemidele lahenduse leidmine (saastatus, sõjalised konfliktid, kliima jt.)
- M. muu Teile jaoks oluline põhjus (palun täpsustage) _____
- N. mitte ükski neist ei paneks mind 3 aasta jooksul lapsi saama

Q16.1. Milline neist põhjustest on Teile jaoks kõige olulisem? (kuvada ainult need variandid, mille märkis oluliseks, sh kui ta märkis oluliseks "muu" põhjuse, kuvada ka lahtrisse sisestatud tekst)

I_I Variandi täht

Q17. Kuidas on COVID-19 pandeemiast põhjustatud kriis mõjutanud Teile soovi lapsi saada?

1. Ei ole mõjutanud
2. On pannud (järgmise) lapse saamist edasi lükkama
3. On vähendanud soovi lapsi saada
4. On suurendanud soovi lapsi saada
5. Ei oska öelda

Q18. Kuidas on sõda Ukrainas mõjutanud Teile soovi tulevikus lapsi saada?

1. Ei ole mõjutanud
2. On pannud (järgmise) lapse saamist edasi lükkama
3. On vähendanud soovi lapsi saada
4. On suurendanud soovi lapsi saada
5. Ei oska öelda

Q19. Kuidas on viimasel ajal aset leidnud elukalliduse tõus mõjutanud Teile soovi tulevikus lapsi saada?

1. Ei ole mõjutanud
2. On pannud (järgmise) lapse saamist edasi lükkama
3. On vähendanud soovi lapsi saada
4. On suurendanud soovi lapsi saada
5. Ei oska öelda

Q20. (Küsida neilt, kellega koos elab vähemalt üks laps, ehk $D9 \geq 1$) **Kas Te olete seoses elukalliduse tõusuga ära jätnud lastega seotud kulutusi?**

1. Jah
2. Ei
3. Ei oska öelda

Q21. Kas Teie toetate perehüvitiste muutmise eelnõud, mille kohaselt uuest aastast tõusevad laste- ja peretoetused? Esimese ja teise lapse toetus on kavandatud tõusma 60 eurolt 80 euroni ning lasterikka pere toetus kolmanda lapse puhul 300 eurolt 650 euroni ja seitsmenda lapse puhul 600 eurolt 850 euroni.

1. Jah
2. Pigem jah
3. Pigem ei
4. Ei
5. Ei oska öelda

Q22. Kuidas mõjutab laste- ja peretoetuste tõus Teie soovi saada (veel) lapsi?

1. Ei mõjuta seda
2. Võimaldab saada järgmise lapse planeeritust varem
3. Suurendab soovi saada (veel) lapsi
4. Vähendab soovi saada (veel) lapsi
5. Ei oska öelda